

ליקוט פירושים

תדפיס

מילקוט לוי יצחק עה"ת – חלק רביעי
על פרשיות שמות-יתרו

תדפיס מיוחדת בשביל

„וועד תלמידי התמימים העולמי“

לכבוד יום ההילולא

שבת קודש כ"ף מנחם-אב ה'תשע"ז

ליקוט פירושים

מתורתו של
כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו'

ר' לוי יצחק

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

•

תרפ"ט

מילקוט לוי יצחק עה"ת - חלק רביעי
על פרשיות שמות-יתרו

ב"ה.

פתח דבר

לכבוד יום ההילולא של כ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל ר' לוי יצחק ז"ל, אביו של
כ"ק אדמו"ר זי"ע, כ"ף מנחם-אב ע"ג שנה —

מצורף בזה ליקוט צרור פירושים, תדפיס (באמצע העריכה) מילקוט לוי יצחק
עה"ת חלק רביעי על פרשיות שמות-יתרו, שי"ל בקרוב ע"י קה"ת.

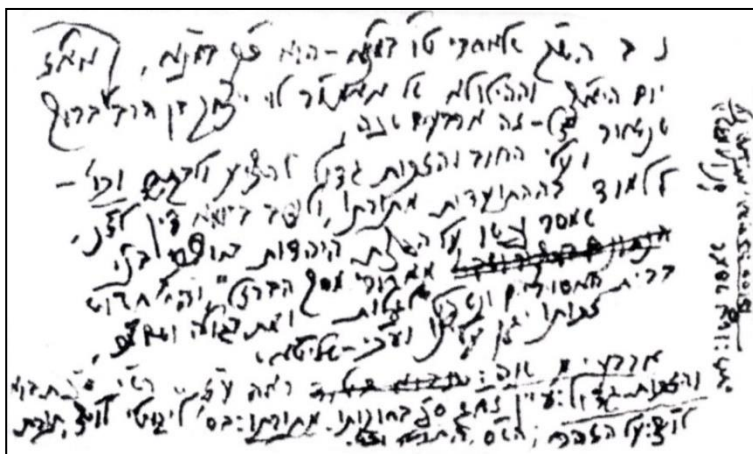
תודתנו נתונה להנהלת "וועד תלמידי התמימים העולמי" על הוצאת התדפיס,
לזכות הרבים בלימוד תורת אביו של הרבי ביום ההילולא. וכידוע ומפורסם גודל הבקשה
פנימית ועמוקה, שרצון הרבי שילמדו תורת אביו, ובפרט ביומא כ"ף מנחם-אב יום
ההילולא עצמה.

בהתחלת הקובץ מובא הכתי"ק הנפלא ממכתב כללי-פרטי מוצאי תשעה באב
ה'תשד"מ — ארבעים שנה. ולהעיר שבשנה זו חל יום ההילולא בש"ק, כמו בקביעות
ה'תשד"מ.

מערכת „אוצר החסידים"

מוצאי תשעה באב, ה'תשע"ז
ברוקלין, נ"י.

הוספה למכתב כללי-פרטי בכתי"ק מוצאי תשעה באב ה'תשד"מ – ארבעים שנה

נ.ב. הש"ק שלאחרי ט"ו במנ"א – הוא כ"ף במנ"א, יום היא"צ וההילולא של אאמו"ר לוי יצחק בן הרב אא"ז ברוך שניאור ז"ל – זה ארבעים שנה. ועלי החוב והזכות גדול להציע ולבקש וכו' – ללמוד בההתועדות מתורתו, ולנדב ביומא דין לז"נ, שמסר נפשו על הפצת היהדות בתוככי בני"י מאחורי מסך הברזל, והי' חבוש בבית האסורים ונשפט לגלות ומת בגולה ושם מ"כ, זכותו יגן עלינו ועכ"י – שליט"א.

ארבעים שנה: ראה ע"ז (ה.ב). זח"ב (כה.א). רש"י ס"פ תבוא. לקו"ש כרך ח' (ע' 337 ואילך). והזכות גדול: עיין זח"ג ס"פ בחוקותי. מתורתו: בס' ליקוטי לוי"צ, תורת לוי"צ: על הזהר, הש"ס, התניא וכו'. שמסר נפשו: ראה הקדמתו לס' הערות על התניא, ההוספה בסופו.

**שמות א, יד – וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבדה
בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך**

ד

קחשיב ה' דברים כנגד ה' גבורות, ומבאר בזה דיוק לשון הפסוק

כתיב¹ וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבדה
בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך, וקחשיב ה' דברים, עבודה
קשה, חמר, לבנים, כל עבודה בשדה, את כל עבודתם. הוא לנגד הה'
גבורות² שבמלכות, שהם גבורות קשות, בחי' דינים ממש.
ואלו הה' גופא גם כן יש חילוק, ג' מהם מפורשים, דהיינו חמר,

(1) מבאר בסימן זה כמה דיוקים בפסוק, והם:

(א) כתוב חמשה פרטים בפ': (א) בעבודה קשה, (ב) בחומר, (ג) ובלבנים, (ד) ובכל
עבודה בשדה, (ה) את כל עבודתם. למה מנה חמשה דברים דוק?
(ב) בהמשך להנ"ל, הדבר הראשון והאחרון משתווים, דבשניהם נקט לשון
"עבודה" בכללות, "בעבודה קשה" – "את כל עבודתם", משא"כ הג' האמצעים הם
פרטים בעבודה "בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה", מה טעם החילוק?
(ג) בהמשך להנ"ל, בהדבר הראשון "בעבודה קשה" מדייק קשה, משא"כ
האחרון הוא "את כל עבודתם" בלי ההדרגה "קשה". מה טעם החילוק?
(ד) בהשלשה פרטים באמצע "בחומר ובלבנים ובכל עבדה בשדה", למה בשדה
מדיגיש תיבת "ובכל", למה לא כתוב "ועבודה בשדה"?
(ה) מהו החילוק בין, (א) בחמר, (ב) ובלבנים, (ג) עבודה בשדה?

וע"ז מבאר בפנים:

(2) ראה הביאור בפנים בלקוטי לוי יצחק דכתיב ב' פעמים בפ' בפרך, א' פרך שהוא
בהעלם שאינו בגלוי, ב' פרך שהוא בגלוי בחי' מלכות, ע"ש.

לבנים, עבודה בשדה, ושנים מהם אינם מפורשים, והם כמו בחי' כלל שכוללים כל מיני עבודה, והיינו עבודה קשה, את כל עבודתם, שכוללים כל מיני עבודה הגורעים, עוד יותר מחמר ולבנים וכל עבודה בשדה.

יש לומר:

כי בהה' גבורות שהם הה' אותיות דשם³ אלקים, הנה הב' אותיות הראשון והאחרון, א"ם⁴ דשם אלקים, הם גבורות יותר קשים⁵ מאותיות

(3) ראה לקוטי תורה מהאריז"ל פ' נח.

(4) ענין זה מבואר בפרי עץ חיים שער חג המצות פרק א' וז"ל: בסוד חילוף שם אלקים, והוא שם אכדט"ם. והענין: כי אלף אינה יכולה להתחלף, כי אין אות אחרת קודמת אלי', אבל למד תתחלף בכ' הקודמת אלי', וכן הה' מתחלף בד' הקודמת אלי', עד אות י' נתחלף בט' הקודם אלי'. אך ס' של אלקים, אמת שהיא מתחלפת, כי ס' דאלקים הוא מ"ם סתומה, ומתחלפת במ' פתוחה הקודמת אלי'. אך שלפי שלעולם כל אות ס' אחרונה שבכל תיבה היא סתומה, לכן נכתב שם זה אכדט"ם באות ס' סתומה, ואמנם בערך א' נקרא גם אות ס' מתחלפת, אך בערך שנתחלפה באות ס' שכמותה, אינה נקראת נתחלפת.

והנה שם זה יותר פנימי מן שם אלקים, כי שם זה הוא אותיות קודמת לשם אלקים, ולכן הם יותר רחמים. משא"כ, שאם הי' נתחלף באותיות אחרונות של אחר אותיות אלקים, והוא שם במוכ"ן, כנזכר בזהר, והוא יותר תחתון ודין משם אלקים. ואע"פ שבשם הוי"ה הוא להיפוך, שכל מה שמתחלף הוא דין.

והענין הוא, שם הוי"ה הוא רחמים פשוטים, וכאשר יתחלף, מורה על העלם הרחמים. וכן בשם זה, ההתחלפות מורה על העלם הדין, שהוא בסוד בשם אלקים, נמצא כי השם אכדט"ם, עליון ופנימי יותר משם אלקים, ולסבת מציאות שם זה, נקרא בינה אלקים חיים, והוא בסוד שם זה. וכ"מ שמתמצא אלקים חיים, הוא רומז לשם זה. עיי"ש. (ראה גם הערה 5).

ראה שיחות קודש ה'תשל"ו, ש"ק פרשת האזינו (שבת שובה) סעיף מב.

(5) וראה תורת לוי יצחק חידושים וביאורים בש"ס עמוד יח, וז"ל: הנה השם המורה על דין הוא אלקים, והנה בשם אלקים מתחיל באות א', וידוע שהאות הראשונה היא העיקר והשאר טפילות אלי' כמ"ש בתניא ח"ב פי"ב ע"ש.

והנה הא' דשם אלקים הוא הדין הקשה ביותר בשם אלקים, וראי' לזה, כי הנה שם אלקים כשמתחלף באותיות הקודמין לו אכדט"ם, זה מורה על מיתוק הדין, שהוא בחי' רחמים, כמ"ש בפע"ח שער חמ"צ פ"א ע"ש. והנה החילוף הוא רק בשאר הדי' אותיות להי"ם, משא"כ אות א' אין מתחלף בקודם לו, כי נשאר א' כמו שהי'. וזה מורה שהוא דין קשה ונשאר דין כמו שהי'.

ואם כי גם המ' נשאר כמו שהי' כמ"ש בפע"ח שם, הנה בעצם המ' מתחלף באות מ' פתוחה הקודם למ' סתומה, רק מפני שבאכדט"ם הוא ג"כ בסוף התיבה לכן הוא מ' סתומה,

לה"י דאלקים, כי הרי אותיות לה"י אם מתחלפים באותיות שלפניהם שהוא המיתוק שלהם, הם אותיות אחרות, כד"ט, שזה מורה שנתמתקו. מה שאין כן אותיות א"ם דאלקים, גם כשמתחלפין באותיות שלפניהם נשארים כמו שהם, אותיות א"ם.

ועיין מזה באריכות ברשימה על מארז"ל אמרי דבי ר' ינאי מאי דכתיב כי מיין חלב יוציא חמאה כו' בפירוש על המארז"ל ההוא דאתא לקמי' דרבי א"ל אשתך אשתי כו' ע"ש.

מובן מזה שהגבורות דאותיות א"ם דאלקים הם יותר קשים מהגבורות דאותיות לה"י, יען שאינו מועיל בהם חילוף בהאותיות הקודמות.

ובאלו הב' גופא, הגבורה דאות א' דאלקים היא קשה יותר מהגבורה דאות מ' דאלקים וכמ"ש ברשימה הנ"ל עיין שם. זהו שהתחלה והסוף דהה' עבודות, דהיינו, עבודה קשה, את כל עבודתם, הם גרועים יותר מהג' חמר ולבנים וכל עבודה בשדה שבאמצע.

ובהם גופא, התחלה קשה וגרוע יותר, כי הרי נאמר עליו קשה, מה שאין כן על את כל עבודתם לא נאמר קשה. והיינו כי הגבורה דאות א' היא קשה יותר מהגבורה דאות מ'.

והג' עבודות, דחומר, ולבנים, וכל עבודה בשדה. יש לומר:

חמר, שהוא מענין דבר חמור הוא לנגד גבורת הגבורה.

ולבנים, שהוא ג"כ מלשון לובן וכמ"ש בתקוני זהר, בחמר דא ק"ו בלבנים דא ליבון הלכתא, הוא לנגד גבורת החסד.

ובכל עבודה בשדה, לנגד גבורת התפארת – כשאינה מתמתקת.

כמ"ש, אבל בעצם הוא מתחלף, א"כ אינו דין קשה כ"כ כמו הא' שאינו מתחלף כלל. ולכן בכי טובים דודיק מיין שרמוז בהר"ת השם הזה, הנה יש כאן רק כד"ס וא' אינו יען א' בעצם אינו מתחלף, משא"כ המ' שתומה דאלקים הוא מתחלף במ' פתוחה הקודם לו, וכאן הוא בראש התיבה בתיבת מיין שהוא מ' פתוחה, ע"ש.

(6) והטעם בזה, דאות אלף אין לו חילוף, משא"כ אות מ"ם סופית מתחלף להאות מ' פשוטה (כנ"ל בהערה 5), נמצא דעכ"פ יש לו איזה חילוף, שזה מורה דיש איזה המתקה, משא"כ אות אלף דאין לו חילוף כלל מורה דהוא גבורה קשה.

(7) ראה זח"א דף כז, ע"א. ח"ג דף קנג ע"א. תורה אור מט, א. ועוד.

כי, כל עבודה בשדה, הוא היפך מן כשהארץ תוציא גלוסקאות וכלי מילת⁸, מוכנים ונגמרים, שאז אין צריך לשום עבודה בשדה. וזהו שעל עבודה בשדה קאמר כל עבודה, מפני שיש ב' עבודה בשדה, א' עבודת התבואה להוציא לחם, ב' להוציא הדברים שמהם עושים בגדים. עיין ברשימה שם בענין אלה אילנות ארץ ישראל, ותבין.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רכז

שמות א, טו — ויאמר מלך מצרים למילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה

ז

עיקר גאולת מצרים בזכות נשים – מתרץ קושיית התוס' על הרשב"ם (פסחים קח, א)

אמר רבי יהושע בן לוי נשים חייבות בארבע כוסות, שאף הן היו באותו הנס.

פסחים קח, א

שאף הן היו באותו הנס, כדאמרינן (סוטה יא, ב) בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו, וכן גבי מקרא מגילה נמי אמרינן הכי דמשום דע"י אסתר נגאלו, וכן גבי נר חנוכה במסכת שבת (דף כג, א).

רשב"ם

היו באותו הנס, פי' רשב"ם שעל ידם נגאלו וכן במגילה ע"י אסתר ובחנוכה ע"י יהודית, וקשה דאף משמע שאינן עיקר.

תוס'

נשים חייבות בכוסות דפסח, אם שזהו מצות עשה שהזמן גרמא, מפני

(8) עיין שבת ל, ב.

כי עיקר הכוסות של פסח הם שייכים לנשים, כי הכוסות הם ממוחזין¹ דאימא בחי' נוקבא².

ועי' ברשב"ם במס' פסחים דף ק"ח ריש עמוד ב' בדיבור המתחיל שאף הן היו באותו הנס, מובן משם שהעיקר הוא נשים שבשבילן נגאלו ממצרים.

ומכל מקום קאמר רבי יהושע בן לוי הלשון שאף הן היו באותו הנס, הלשון שאף לכאורה מורה שאינן עיקר.

היינו מפני הגזירה דוהמתן אותו, והיאורה תשליכוהו הי' רק על הזכרים ולא על הנקבות, לכן אמר שאף.

ומכל מקום עיקר הגאולה הי' בשביל הנשים, בשכר נשים צדקניות, וכן הנשים שפרה ופועה הם שהחיו את הילדים, הרי שהעיקר הוא הנשים. ובזה סרה קושיית התוס' מעליו.

ומדוקדק לשון רבי יהושע בן לוי שלא אמר על החיוב הלשון שאף היינו אף נשים חייבות, רק על הטעם³ בלבד.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רעג

* * *

דיוק שינוי לשון הפסוק, כאן כתוב "ויאמר מלך מצרים", ולקמן פסוק כב כתוב "ויצו פרעה לכל עמו לאמר", ראה לקמן סימן י.

(1) ראה פרי עץ חיים שער חמץ ומצה ריש פרק ב. תורת חיים מאדמו"ר האמצעי שמות עמוד קלד, א ואילך. לקוטי שיחות חלק כו ע' 47.

(2) ראה תניא פרק ג', דבחי' חכמה נק' אב, ובחי' בינה נק' אס, וכמו שהאם מקבלת מהאב, כן בחי' בינה מקבל מחכמה, וזהו "אימא בחי' נוקבא".

(3) ראה כפות תמרים סוכה לח, ב. ד"ה אומנם לתרץ לישנא דאף.

שמות א, מז – ויאמר בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא
והמתן אותו ואם בת הוא וחיה

ח

נענש פרעה מדה כנגד מדה

גזר פרעה, אם בן הוא והמתן אותו ואם בת היא וחי', וכן כל הבן
הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון
ומדה כנגד מדה, הבת שלו, בתי' בת פרעה חזרה למוטב והחייתה
וגידלה את הבן משה בביתו.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד רצה

שמות ב, א"ב – וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי.
ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים.

יא

רמז וביאור בלידת משה ב' בחי', "ותרא אותו" (רמז לנגלה דתורה), "ותצפנהו"
(בחי' נסתר דתורה), והוא ג"כ ב' חלקי המצה האמצעית הנק' לוי

בלידת משה כתיב ותרא אותו ותצפנהו, שיש ב' בחי'.

(1) בסימן זה יבואר כמה שאלות, והם:

- (א) בפסוק כתוב "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי", למה לא כתוב בפירוש
מי היו האיש והאשה, רק בסתם איש מבית לוי ובת לוי?
- (ב) בלידת משה כתיב "ותרא אותו" . . . ותצפנהו, למה לא כתוב רק "ותצפנהו",
מהו ההקדמה "ותרא אותו וגו'", ומשמע שיש בלידת משה שני בחי', (א) "ותרא
אותו", (ב) "ותצפנהו", מהו ענינו?
- (ג) יש ג' מצות בהסדר, למה מצות אכילת מצה – הן מצות אכילת מצה, והן
האפיקומן – הוא במצה האמצעית דוקא הנק' "לוי"?
- (ד) בהנ"ל, מה הטעם שחולקים המצה דלוי, והחלק הקטן אוכלין למצות מצה,
והחלק הגדול האפיקומן?

(א) ותרא אותו, בחי' ראי' והתגלות.

(ב) ותצפנהו, בחי' צפינות והעלם.

ויש לומר:

הנה הגאולה היתה ע"י משה, שמשה הי' לוי, ועל לידת משה כתיב וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, שלא נאמר² שם האיש והבת, רק לוי, והיינו דעיקר מצות אכילת מצה הוא המצה האמצעית³ הנק' לוי, שחולקין המצה האמצעית לשתיים חלק גדול וחלק קטן החלק הקטן – הפרוסה – מניחין בהקערה, וצ"ל מגולה בעת אמירת ההגדה, והחלק גדול צופנים שמניחים אותו לאפיקומן ואינו מגולה ונאכל על השובע דוקא, כי בחי' יצי"מ ואכילת מצה הוא מבחי' לוי דוקא, המצה האמצעית הנק' לוי. והנה ידוע שיצי"מ בפסח הוא הקדמה למ"ת שבשבעות, כמו שאירוסין וארשתין לי באמונה⁴ בפסח, הוא הקדמה לנשואין ביום חתונתו⁵ זו מתן תורה. ואם אין אירוסין אין נשואין, וכמ"ש⁶ וזה לך האות בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה. והיינו ע"י

(ה) בהנ"ל, מה הטעם דהחלק הקטן מגולה בעת אמירת ההגדה, משא"כ החלק הגדול האפיקומן מכוסה?

(ו) בהנ"ל, מה הטעם דעל החלק הקטן אומרין עליו ההגדה, משא"כ על החלק הגדול האפיקומן אין אומרין עליו כלום?

(ז) בהנ"ל, מה הטעם דהחלק הקטן אוכלין בתחלת הסעודה, והחלק הגדול האפיקומן אוכלים על השובע דוקא?

וע"ז מבאר בפנים:

(2) ראה גם לקמן סי' יב.

(3) שו"ע אדמו"ר הלכות פסח סימן תעג סעיף לה. תעה סעיפים ג"ה.

(4) הושע ב, כא. ומבאר דמ"ש "וארשתין לי באמונה זה קאי על פסח, ומ"ש אח"ז "וידעת את ה'" זהו בחג השבועות. וראה תורת חיים מאדמו"ר האמצעי שמות חלק א' ע' קד, א. קי, א. קיח, ב.

(5) תענית פרק ד משנה ח. ראה סידור עם דא"ח ע' קלו, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה חלק ב' ע' תקיט. מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' ריט. ויקרא חלק א' ע' דש. במדבר חלק ב' ע' תיט. ועוד.

(6) שמות ג, יב.

אכילת מצה בפסח, שמצה היא מיכלא⁷ דהימנותא, וארשתיך לי באמונה, עי"ז נעשה הנשואין בשבועות, וידעת⁸ את הוי'.

וכמו באכילת מצה יש ב' בחי' מצה, החלק הקטן המגולה, והחלק הגדול הצפון, דנוטלין המצה האמצעית וחולקין אותה לשנים חלק א' גדול מחבירו. הנה עד"ז בתורה⁹ יש ג"כ ב' בחי' דקטן וגדול, נגלה דתורה היות דאביי ורבא¹⁰ נק' דבר קטן, ונסתר דתורה מעשה מרכבה נק' דבר גדול. ובנגלה דתורה דורשין ואומרין הרבה, חיים¹¹ הם למוצאיהם בפה, משא"כ בנסתר דתורה¹² אין דורשין. ומתחלה צריך ללמוד נגלה דתורה, ואח"כ נסתר דתורה, כמארז"ל¹³ לעולם ימלא אדם כריסו בש"ס כו'.

והיינו כמו שבאכילת מצה מתחלה אוכלין את החלק הקטן דהמצה המגולה שאומרים עליו דברים הרבה, ולבסוף אוכלים החלק הגדול דהמצה, הצפון ונעלם, שאין אומרין ודורשין עליו כלום. כמו"כ בב' בחי' שבתורה הוא ג"כ עד"ז, מתחלה נגלה דתורה שהוא דבר קטן, והוא נגלה, ודורשין בו, ואח"כ נסתר דתורה שהוא דבר גדול, והוא סוד ומכוסה, דברים¹⁴ שכיסם עתיק יומין, כבשים¹⁵ ללבושך, ואין דורשין בו.

י"ל שזהו האמור בלידת משה, ותרא אותו ותצפנהו כו', הרי שיש ב'

(7) ראה לקו"ת צו יג, ג ואילך. סידור (עם דא"ח) רפד, ד ואילך. ובארוכה בשער האמונה לאדמו"ר האמצעי ח, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ כב, ב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רלו ואילך.

(8) ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סי' לג.

(9) ראה לקמן סי' יב. תורת מנחם ספר המאמרים מלוקט חלק ג' ע' ששה.

(10) סוכה כח, א. שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן . . . קטן שבכולן רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה גמרא . . . דבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן היות דאביי ורבא. ובפרש"י היות דאביי ורבא. כל איבעיא להו לאביי ורבא הוה מספקא להו ובכולן נתן את לבו ונתן בהם טעם וכו'.

(11) משלי ד, כב. ודרשו חז"ל (עירובין נד, א) אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה.

(12) חגיגה פרק ב' משנה א' אין דורשין במרכבה ביחיד.

(13) ראה רמב"ם הלכות יסודי התורה סוף פרק ד.

(14) ראה פסחים קיט, א. מאי למכסה עתיק יומין (ישעי' כג, יח) זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין, ומאי ניהו סתרי תורה.

(15) משלי כז, כו. ראה חגיגה יג, א אין דורשין במעשה מרכבה ר' אבהו אומר מהכא כבשים ללבושך דברים שהן כבשונם של עולם יהיו תחת לבושך.

בחי', ראי' והתגלות, וצפינות והעלם, והיינו כמו החלק הקטן המגולה, וחלק הגדול המכוסה וצפון.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רל

* * *

ביאור הטעם:

- (א) למה לא כתוב בפסוק בפירוש שמות האיש והאשה, עמרם וכבד?
 (ב) למה דוקא אמו של משה – יוכבד, הצפינו ולא אביו?
 (ג) הלשון בפסוק "שלשה ירחים", ולא "שלשה חדשים", ע"ד (וישב לח, כד) "ויהי כמשולש חדשים"?
 (ד) למה הי' משה עם אביו ואמו רק "שלשה ירחים"?
 (ה) למה נקרא משה בתורה "איש מצרי"?
 (ו) למה נתגדל משה בבית פרעה דוקא?
 ראה הביאור לקמן סימן יב.

שמות ב, יט – ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם דלה דלה לנו וישק את הצאן

יט

רמז מה שנקרא משה "איש מצרי"

משה נקרא איש¹ מצרי, הוא, כי משה נולד כשהיו ישראל במצרים ק"ל שנה, שיוכבד היתה אז בת ק"ל² שנה, זהו מ"צ דמצרי, גי' ק"ל, והוציא את ישראל ממצרים כשהיו שמה ר"י³ שנה, זהו ר"י דמצרי.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר פרשת בראשית עמוד א

(1) ראה גם לעיל סי' יב.

(2) ראה סוטה יב, א. (עי' לקוטי שיחות חלק כ' ע' 218 ואילך).

(3) ראה תורת שלמה פ' לך לך אות קמב.

* * *

טעם וביאור כפל הלשון "וגם דלה דלה לנו", ראה לעיל סימן יח.

שמות ו, כ — ויקח עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת שנה

בז

רמז בפ' למארוז"ל (ב"ב קמא, א) בת תחלה סימן יפה לבנים

אמרו¹ בת תחלה סימן יפה לבנים, וכן הי' בעמרם ויוכבד, שהולידה בתחלה בת מרים ואח"כ הבנים אהרן ומשה שהם היו הבנים היותר טובים בעולם.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזוהר פרשת שמות עמוד מג

שמות ו, כד — ובני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף אלה משפחת הקרחי

ג

רמז בגי' דבני קרח עשו תשובה

אסי"ר אלקנה אביאסף הוא מספר תורה¹ במכוון, היפך מקרח²

(1) בבא בתרא קמא, א.

(1) אסיר (בגי' 271) + אלקנה (186) + אביאסף (154) = 611, וכן תורה בגי' 611.

(2) מספר תורה במכוון... שכפר בתורת משה:

יש לומר בד"א הכוונה, דהרי מחלוקת קרח על משה הי', שקרח טען למשה "מלבך אתה בודאם" (מדרש תנחומא קרח סי' ב), ומשה ענה "לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה'" המחלוקת אינו כנגדי אלא כנגד הקב"ה (שם סי' ו), וכפרש"י (קרח טז, יא) "כי בשליחותו עשיתי", ע"ש.

והנה כתוב במסכת מכות כג, ב "תורה צוה לנו משה מורשה, תורה בגי' תרי"א הוי, אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום", ופרש"י והיינו דכתיב תורה צוה לנו משה, ושתיים מפי הגבורה הרי תרי"ג, עיי"ש.

שכפר בתורת משה³.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים עמוד רפז

שמות יב, ב – החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה

ל

חודש אדר :

בחודש אדר הוא הנס דפורים, שהי' ביין וחייב איניש לבסומי.
והשם שבאדר הוא יוצא מסופי תיבות עירה ולשרקה בני אתנו, שהוא
ג"כ ביין, כי כתיב מתחלה לגפן והוא הרבוי יין ששותים בפורים.
יין הוא מוחין דאימא, ובאדר הוא נגלה דתורה, כי מגילת אסתר
והלכות אין בטלין תורת אמך דבינה.

ונגלה דתורה הוא לבוש בחי' כשלמה עוטה אור כשלמה, האור
דתורה בחי' מוחין דאבא, פנימיות התורה, הוא מוסר אביך,
ונגלה בחי' לבוש, וזהו אדר פירושו לבוש כמו אדרת שער אדר יקר.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד תד

* * *

חודש ניסן :

ניסן נקרא חודש האביב, היום אתם יוצאים בחדש האביב, והנס

ועפי"ז מאוד מכון הגי', דבני קרח עשו תשובה ואמרו "משה אמת ותורתו אמת",
שקרח עצמו האמין רק בשתים "אנכי ולא יהי' לך", וכמו שאמר (תנחומא שם ד) "וכלם
שמעו בסיני אנכי ה' אלקיך".

ועיקר מחלקותו הי' על ה תרי"א מצוות ששמענו "ממשה", וע"כ בני קרח עשו
תשובה הי' בעיקר על התרי"א מצוות דגם הם מפי הגבורה, וזהו הדיוק שהגי' של שמם הוא
בדיוק תרי"א.

וזהו הדיוק "משה אמת ותורתו (של משה) אמת", וזהו גם דיוק לשון הלקוטי לוי יצחק,
"שכפר בתורת משה", ולא כתב שכפר בתורה, שעיקר תשובתם הי' על התורה שקבלנו
ממשה, וד"ל.

(3) ב"ב עד, א. סנהדרין קי, ע"א. במדבר רבה פי"ח, כ.

דיציאת מצרים בט"ו בו, כמספר אבי"ב.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד תיט

* * *

חודש אייר:

אייר פירושו אור, פנימיות התורה, הוא האור דתורה בחי' עוטה אור כו' היינו אייר.

ובאייר הוא ל"ג בעומר הילולא דרשב"י פנימיות התורה.

וכתוב עוטה אור כשלמה, שלמה הוא לבוש בחי' נגלה דתורה, שהוא תורת אמך, מוחין דאימה בינה, ואור דתורה הוא בחי' פנימיות התורה שהוא מוסר אביך בחי' עוטר אורי' כו' היינו אייר.

וכן מצד פסח שני שבי"ד אייר, י"ל שהוא שייך לחכמה, כי פסח ראשון יציאת מצרים הוא מצד בינה פ' והי' כי יביאך שכתוב בה יציאת מצרים, ובינה היא עלמא דחירו, שלכן יצאו לחירות עולם, ואייר שהוא בחי' גבוה מגיסן, הפסח שבו י"ל הוא מחכמה שלמעלה מבינה.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד תד

(1) "ומדמה אור לשלמה, הוא ע"ד כמו שזמן ל"ג בעומר תלוי בפורים בסימן פל"ג" (לקוטי לוי יצחק כאן). ראה לקוטי שיחות חלק כ"ב ע' 319 מכתב כללי דל"ג בעומר ה'תשמ"א הערה ד"ה "שמחות רשב"י". שיחות קודש פ' אמור ה'תשל"ד סעיף א'. פ' במדבר ה'תשל"ה סעיף א'.

שמות יב, ו – והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו
אתו כל קהת עדת ישראל בין הערבים

לח

ביאור ורמז בהדין (פסחים פ"ה מ"ה) "הפסח נשחט בשלשה כתות", כנגד א) בחי' בינה (השכל שבאדם), ב) ז"א (המדות), ג) מלכות (מחדו"מ), והפסח עצמו בחי' כתר וחכמה (אמונה), היינו להמשיך ולחדור ה"אמונה" בה', בתוך כל חלקי האדם – השכל ומדות ומעשה וכו'.

הפסח¹ נשחט בג'² כתות, קהל עדה וישראל, ולפחות בכל כת יהיו י' אנשים שבין כולם הם ל'.

לנגד ג' חלקי נפש רוח ונשמה שכ"א כלול מ', וצ"ל בכל כת ל' אנשים, כי כ"א מגר"נ כלול³ מכולם, (וכתיב⁴ ויוסף דוד את כל בחור בישראל ל' אלף, ובמדרש רבה שהיו צ' אלפים, והוא מובן עפ"י האמור), שגר"נ נמשכים מבינה ז"א מלכות שכל אחד כלול מ', וכל אחד מהם כלול מכולם, לנגד זה הוא הג' כתות שבכל אחד ל'.

(1) בסימן זה מבאר כמה ענינים, והם:

א) מה הטעם דיש "שלשה" כתות דוקא?

ב) מה הטעם דכל כתה (1) קהל, (2) עדה, (3) ישראל, הוא י' אנשים דוקא?

ג) מה הטעם דבשחיטת פסח כל הכתה הי' סך הכל (לכל הפחות) "שלשים" איש?

ד) מה הטעם והקשר, דדוקא ב"שחיטת הפסח" הוא בשלשה כתות?

ה) שאלות המפרשים למה כתוב תיבת "כל" בפסוק, "ושחטו אותו כל קהל עדת

ישראל", התורה יכול לכתוב "ושחטו אותו קהל עדת ישראל" בלי תיבת "כל"?

וע"ז מבאר בפנים:

(2) פסחים פרק ה משנה ה.

(3) יש לומר, דבזה מתרין שאלת המפרשים (לעיל שאלה ה), למה מוסיף בפ' תיבת "כל",

אלא לרמז ולהורות שכל ג' חלקי האדם נר"ן צריך להיות "כל", היינו כלול מכולם וד"ל.

(4) שמואל ב ו, א. ירושלמי סנהדרין פ"ה ה"ג. במדבר רבה פ"ד אות כ' (מדרש שמואל

פרשה כה, ה) "ויוסף עוד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף, רבי ברכי' בשם רבי אבא

בר כהנא תשעים אלף בחורים מנה דוד באותו יום, הדא הוא דכתיב בחור, כל בחור, את

כל בחור, ע"ש.

ובשלשים הללו, בג' כתות הללו הפסח נשחט, שהפסח⁵ עצמו הוא למעלה מבחי' זו, והיינו המשכה מכתר וחכמה בכל חלקי הנר"נ, שבכתר וחכמה נקודות קמ"ץ ופת"ח⁶ לא הי' שום שבירה כלל, א"כ שם הוא תוקף הכח ביותר.

וזהו בן⁷ שלשים שנשלם בג' חלקי נר"נ דבינה ז"א ומלכות, הוא לכח היינו להמשיך בהם בחי' כח, ר"ת כתר חכמה, והוא אמונה פשוטה באלקי אמוץ אמת, שזה מגיע בנקודת החכמה כמ"ש בתניא פרק י"ח וי"ט ע"ש, ומכ"ש כתר.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רעז

שמות יב, טו — שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מנתיכם כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השבעי

מד

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ.

פסחים פ"א מ"א

הנה ימי שנותינו שבעים שנה, ועד י"ג שנה לא נחשב עדיין כי אינו מחוייב במצוות, כי לא נכנס בו עדיין היצר טוב לגמרי. נשאר מספר ז"ן, [בגימטריא] אל הוי', שאז מאיר לו בחי' אל הוי' כמ"ש אל הוי' ויאר¹ לנו.

(5) מדייק ומבאר דכאן כתוב "ושחטו אותו", ולקמן (שמות יב, כא) "משכו וקחו לכם צאן למשפחתכם ושחטו הפסח", דנקודות תיבת "פסח" הוא נקודת קמץ ופתח, דזה מדויק הוא.

(6) נקודות קמץ ופתח לא הי' שום שבירה כלל: ראה הביאור בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג, סימן קמג, הערה 31.

(7) אבות פרק ה משנה כא. "בן שלשים לכח".

(1) וזהו הרמז "ויאר" כנגד "אור לארבעה עשר", ומשנת י"ג עד שנת השבעים הוא בגי'

משא"כ ב"ג שנה הראשונים ה' בחשך עדיין, וזהו אור לי"ד כו',
שמשנת י"ד מתחיל להאיר, ואז בודקין את החמץ דהיינו את היצר הרע
לבערו כו'.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס סוף ע' רמז

שמות יב, יז – ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את
צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורתיכם חקת עולם

מו

ושמרתם את המצות, שתאכל את המצה בכשרות, שהמה יהיו כשרים
לאכילת מצה. כשר ר"ת כמוצא שלל רב, לרמז על בירור הניצוצין
שהוציאו ישראל ממצרים כמ"ש ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ע"י המצה.
ליקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד קצח

שמות יג, ד – היום אתם על יצאים בחדש האביב

נד

רמזים דהמקור דכל נשמות ישראל הם השלשה אבות ויב שבטים,
וזהו "אביב" - אב (בג"י שלשה) יב

בחודש האביב

המקור דכל נשמות ישראל הם השלשה אבות וי"ב שבטים, שנרמז זה
בחדש ניסן הנקרא חדש האביב.
בחדש האביב. אביב, הוא א"ב י"ב.

"אל הוי" (57), וזהו "אל הוי" ויאר לנו" וד"ל.

וראה גם תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס ע' רכז דתיבת "לנו" בגי' "אלקים"
בחי' גבורה, ו"אל הוי" מאיר "ויאר" בבחי' אלקים "לנו" וד"ל.

(1) ראה ליקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סימן מב, טעם שהאבות עם השבטים בגי' ט"ו
בדיוק, דמורה על יחוד י"ה ע"ש.

אב, הוא השלשה אבות הנרמזים בא"ב² שמספרו ג', שראשיתם אברהם ואחריתם יעקב, זהו א"ב, האות הראשון דאברהם א', והאות האחרון דיעקב ב', ואב שהוא מספר ג' הוא א' בפ"ע וב' בפ"ע. כי אברהם שהוא האב הראשון הוא האדם³ הגדול בענקים, והוא המשקוף, ויצחק ויעקב הם שתי המזוזות במד"ר⁴ פ' בא, (והוא ע"ד כתר חכמה בינה, שכתר גופא כולל חכמה ובינה, היינו מה שבאברהם גופא יש אותיות אב כסדרן, אחר האות א' ב').

יב, הוא הי"ב⁵ שבטים הנחלקים לב' בחי', עשרת השבטים והב' שבטים יהודה בנימין, ויהודה ובנימין⁶ גופא כוללים כל הי"ב שבטים, כי

(2 מרמז: דתיבת "אב" הוא רמז על האבות – אברהם יצחק ויעקב, מצד חמשה פרטים:

(א) הן מצד תוכן ו"פירוש" התיבה, "אב" דקאי על ה"אבות".

(ב) הן מצד הגימטריא הכללי – בגי' ג'.

(ג) הן מצד הגימטריא הפרטי של האותיות – אות "אלף" מספר אחד, "ב" מספר שנים.

(ד) והן מצד הסדר האותיות, מתחלה אות "א" ואח"כ אות "ב".

(ה) והן מצד "ראשי וסופי תיבות" האותיות "אב".

(3) יהושע יד, טו "ושם חברון לפנים קרית ארבע האדם גדול בענקים הוא וגו'". בלקוטי לוי יצחק הערות לזהר בראשית עמוד צב מציין למדרש ילקוט שמעוני יהושע רמז כג וז"ל: דבר אחר האדם הגדול בענקים (יהושע יד, טו), אמר רבי זה אברהם, ולמה קורא אותו גדול, רבי לוי ורבי אלעזר בשם ר' יוסי זמרא פסיעותיו של אברהם אבינו היו ג' מילין. ר' יהודה ברבי סימון אומר מיל שנאמר (ישעי' מא, ג"ד) ארח ברגליו לא יבא מי פעל, למפרע מיל ראשי תיבות.

(4) שמות רבה פרשה יז, ג וז"ל: והגעתם אל המשקוף בזכות אברהם, ואל שתי המזוזות בזכות יצחק ויעקב, ע"ש. (וראה שם סוף פרשה א וז"ל: "וכשם שהמשקוף גבוה כך הי' [אברהם] גדול שבאבות").

(5) מרמז דאותיות י"ב מרמז להשבטים מצד כמה פרטים:

(א) מצד הגימטריא ה"כללי" יב.

(ב) מצד הגימטריא ה"פרטי" דהאותיות י"ב.

(ג) מצד ה"ראשי תיבות" דאותיות יב.

(ד) מצד ה"ראש וסוף" דאותיות י"ב.

(ה) מצד ה"סדר" דהאותיות יב, מתחלה אות י' ואח"כ אות ב.

(6) אותיות י"ב הוא ראשי תיבות יהודה בנימין (כדלקמן), דהם כוללים כל הי"ב שבטים.

יהודה הוא סוף בני לאה שאחריו כתיב⁷ ותעמד מלדת, ובנימין הוא סוף בני רחל, כי השבטים הם במלכות⁸ בכלל, ומלכות היא בחי' יהודה ובנימין, יהודה הוא מלכות כי לוי⁹ ניתנה המלוכה והוא הי'¹⁰ המלך באחיו, ובנימין הוא יסוד¹¹ דמל' הרוחא דשביק בגווה כידוע, והמלך הראשון הי' שאול¹² מבנימין, ואחריו דוד שמלכותו קיים¹³ לעולם מיהודה.

והי"ב שבטים נולדו מיעקב, היינו יהוד"ה בנימ"ן¹⁴ שהם מספר יעק"ב, והר"ת שלהם הוא הר"ת¹⁵ וס"ת דיעקב. ויהודה הי' הערב בעד בנימין כמ"ש¹⁶ אנכי אערבנו כו'.

ובחלקם נבנה בהמ"ק שבהמ"ק שייך לכל הי"ב שבטים ולקח נ' מכל

(7) ויצא כט, לה.

(8) ראה תורה אור פרשת וישב עמוד כז, ד. ביאורי זוהר להצמח צדק עמוד קסו ואילך. לקוטי שיחות חלק י' עמוד 119 ואילך. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג' סי' טז"ז.

(9) ראה בראשית מט, י. בראשית רבה פרשה צט, ח וז"ל: לא יסור שבט מיהודה, זה כסא מלכות (תהלים מה) כסאך אלקים עולם ועד שבט מישור, אימתי, ומחוקק מבין רגליו, כשיבא אותו שהמלכות שלו, שכתוב בו (ישעי' כח) ברגלים תרמסנה עטרת וגו', עד כי יבא שילה, מי שהמלכות שלו. ועוד.

(10) ראה בראשית רבה פ' פד, יז. ילקוט שמעוני רמז קנט. ועוד.

(11) זהר (סבא) משפטים דף צט, ב. לקוטי תורה מהאריז"ל פרשת וירא ד"ה והנה בן לשרה אשתך (מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן מו הערה 6).

(12) ראה שמואל-א פרקים ט. י.

(13) ראש השנה כה, א. ראה לקוטי שיחות חלק כח עמוד 104 ואילך. ועוד.

(14) יהוד"ה (בג' 30) + בנימ"ן (152) = 182, כמספר יעק"ב. (לפעמים כתוב בנימין בלי אות י' שני'. ראה וישלח לה, כד. במדבר א, לו. שם י, כד. דברים לג, יב).

(15) הראשי תיבה דשם יעקב הוא אות ״רמז לשם ״יהודה״ המתחיל ביו"ד, והסופי תיבה דשם יעקב הוא אות ״ב״ רמז לשם ״בנימין״ המתחיל באות ״ב״.

נמצא דהרמז ב"ראשי תיבות" דאותיות "אב" וכן באותיות "יב" הוא בדומה ושווה, דכמו דאותיות "אב" מרמז להאבות, ואות "א" הוא האות הראשונה ד"אברהם" ואות "ב" הוא האות האחרונה ד"יעקב", כן עד"ז הוא באותיות "יב" המרמז להי"ב שבטים, דהעיקר מהשבטים הוא יהודה ובנימין (הכולל כולם כנ"ל), והאות "י" דיהודה מרמז להאות הראשונה ד"יעקב" (המקור והשורש לכל השבטים), והאות "ב" מבנימין מרמז בהאות האחרונה דיעקב. וד"ל.

(16) בראשית מג, ט. ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן לח. חלק ג' סימן עו.

שבט כדרז"ל¹⁷, והוא בחלקם דיהודה ובנימין.
הרי שהם כוללים כל הי"ב שבטים, והיינו מה שי"ב ר"ת יהודה בנימין.
לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד תיד

ראה תורת מנחם התוועדויות ה'תשמ"ו חלק ג' עמוד 67.

שמות יג, מז – והיה לאות על ידכה ולמוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו
ה' ממצרים

נו

טעם להקדמת תפילין של יד לתפילין של ראש

י"ל מה שצריך להקדים תש"י לתש"ר, הוא ע"ד כמו הקדמת נעשה
לנשמע, שזכו בשביל זה לשני כתרים כנגד נעשה ונשמע, כי תפילין הם
כמו כתר ועטרה על הראש כמאמר עוטר ישראל בתפארה.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד תלג

נז

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (דברים כח, י)
תניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שראש.

מנחות לה, ב

(17) זבחים קטז, ב. ספרי פרשת נשא פיסקא מב וז"ל: כתוב אחד אומר (שמואל-ב כד, כד) ויקן דוד את חלקת הגורן בכסף שקלים חמשים, וכתוב אחד אומר (דברי הימים-א כא, כה) ויתן דוד לארונה היבوسی במקום שיקלי זהב משקל שש מאות, כיצד יתקיימו שני מקראות הללו, הן שנים עשר שבטים היו ולקח מכל אחד ונטל חמשים שקל מכל שבט ושבט, נמצא שש מאות שקלים מכל השבטים. ע"ש.

שם¹ הוי' הוא מספר² אליעזר הגדול במכוון.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד סח

סג

הנה הדם הוא בלב, והוא בחי' רצוא. ובראש הוא המוחין שהם בחי' שוב. וצריך להיות שהמוח יהא שליט על הלב, והוא שלא יעלה הדם שבלב אל המוחין שבראש, אלא בהיפך שהמוחין שבראש יהוין שליטין על הדם שבלב, ועיין בתניא פ"ט. והוא שיהי' התגברות השוב על הרצוא, והיינו שאחר הרצוא יהי' שוב. ואם הדם שבלב עולה בראשו שיתגבר הרצוא על השוב נעשה מזה חולי כאב הראש.

ועיין בלקו"ת בדרושי הנסכי' בענין כל הקורא ק"ש בלא תפילין וכו' מבואר שם שק"ש היא בחי' רצוא, ותפילין הוא בחי' שוב, מוחין שבראש ע"ש.

וצורך ב' הדמיונות, דעולה ומנחה, וזבח ונסכים, הוא :

כי בק"ש יש ב' פרשיות, פרשה ראשונה שכתוב בה בכל מאדך, ולא כתיב שם שום קבלת שכר ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך כו', הוא ע"ד עולה שכולה כליל לה', והוא זכר שדעתו חזקה שלא על מנת לקבל פרס. ופרשה שני' שלא כתיב בה בכל מאדך, וכתיב בה קבלת שכר, הוא ע"ד זבח, קרבן שלמים, שיש בו חלק לגבוה וחלק לבעלי', ושלמים יכול להיות נקבה ג"כ, ע"מ לקבל פרס. ולנגדם יש ב' בחי' שוב, מנחה, ונסכים, וכן בתפילין ב' בחי' תפילין, תש"ר, שקדושתו חמורה, והוא תש"ר דדכורא דז"א, הוא השוב לנגד הרצוא דפ"ר דק"ש, ותש"י שהוא תש"ר דנוקבא, הוא השוב לנגד הרצוא דפ"ש דק"ש, וכמ"ש במ"א בס"ד.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס ע' תלג

(1) שם (בגי' 340) + הוי' (26) = 366, כן אליעזר (318) + הגדול (48) = 366.

(2) ראה בפנים בלקוטי לוי יצחק, דר"א הגדול הי' בחינתו ע"ד תפילין של ראש, וז"ל: והיינו שעל ר' אליעזר האיר בחי' שם הוי' עד שהוא ר' אליעזר עצמו נעשה כמספר השם הזה, הרי שבחינתו הוא ע"ד תפילין של ראש – מוחין דאימא עי"ש.

עב

והיו לטטפת בין עיניך זה קדקד, היכא, אמרי דבי רבי ינאי מקום שמוחו של תינק רופס.

מנחות לז, א

מקום¹ שמוחו של תינק רופס, תינק דוקא, דהנה הנחת תפילין של ראש הוא המשכת מוחין דגדלות במוחין דקטנות.

והיינו תינק הוא מוחין דקטנות, ותפילין מוחין דגדלות, והיינו שיומשכו המוחין דגדלות.

לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל עמוד קפד

עה

טעם שבתפילין של יד הד' פרשיות הם בבית אחד, ובתפילין של ראש בארבעה בתים

מצינו בתפילין, תש"י כל ד' פרשיות הם בבית א', ובתש"ר כל פרשה יש בית בפ"ע, וכן מצינו עד"ז בהילולי הארץ שעל כל צבא הארץ כתיב הלל א', הללו את ה' מן הארץ תנינים כו' אש וברד כו' ההרים כו' עץ פרי כו' עד זקנים עם נערים על כלם כתיב הללו א', ובהילולי השמים כתיב עם כל א' בפ"ע הללו, הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים הללוהו כל מלאכיו כו' וכן הלאה עד הללוהו שמי השמים כו'. וכן בחשן ואפוד, באפוד שבאחוריו היו כל שמות השבטים חקוקים על מין אבן א' שהם, ובחשן שבפניו על לבו היו השבטים חקוקים כל שבט ושבט על מין אבן בפ"ע שהיו י"ב מיני אבנים,

והשרש לכל זה הוא ענין פנים ואחור, פנים לשון רבים שהבחינות שבפנים כל בחי' ובחי' הוא בחי' בפ"ע, והבחינות שבאחור הם כולם יחד,

(1) מבאר, דכל דבר בתורה הוא בדיוק, ומה הטעם דהסימן של מצות תפילין של ראש הוא במקום של ראש התינק מה הקשר בין תפילין לתינק, ובפרט דמצות תפילין מתחיל כשהוא גדול כן י"ג?

וע"ד שנים מקרא וא' תרגום בטעמי מצות להרח"ו ז"ל זיע"א בפ' ואתחנן, ועיין בקה"י מע' שנים מקרא וא' תרגום, ולהעיר מענין את שדרכו למנות, כל שדרכו למנות, את הוא הראשית והפנים דהא"ב דאתב"ש כ"ל הוא האחרית דהיינו האחוריים דהא"ב הזה, וד"ל. ועיין בדרוש כי תשא כו' בטנך ערמת חטים כו',

וחשן ואפוד הם ג"כ בחי' פנים ואחור, כי החשן הי' בצד הפנים, והאפוד באחור, וכמו"כ שמים וארץ,

וכן תש"ר ותש"י, תש"ר בז"א שהוא בחי' פנים שמים, ותש"י במל' שהיא בחי' אחור ארץ.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד ריד

שמות יד, מז – ואתה הרם את ממך ונמטה את ירך על הים ובקעתו ויבאו בני ישראל בתוך הים כיבשה

פג

גילוי אור תורת החסידות הוא בחי' גבוה מקבלה ונגלה

יש ב' בחי' בתורה, נסתר דתורה, ונגלה דתורה, קבלה ונגלה. והתחברותם יחד הוא ענין גילוי אור החסידות, שהוא מה שהנסתר דתורה הסודות היותר עמוקים יושגו בהפשטתן לשכל ע"ד כמו ההשגה דנגלה דתורה. משא"כ קבלה אינה מושגת לשכל אנושי כי היא רק בדרך קבלה ואמונה בלבד. משא"כ גילוי אור החסידות הוא בחי' יותר גבוה מקבלה ונגלה, שלכן בכחה לחבר ב' הבחי' גם יחד, שהנסתר והרו גופא יהי' מושג בנגלה.

והוא ע"ד ורעה אמונה, שהאמונה גופא תהי' בבחי' דעת, וכמו והי' אמונת כו' חכמת ודעת. שהפירוש הוא שאמונת גופא תהי' בבחי' חכמת ודעת. וידוע שרז"ל דרשו פסוק זה על תורה במס' שבת, והיינו הבחי' דתורה המחברת ב' הבחי' יחדו. ובזה יובן שלגילוי אור החסידות שהוא

הבחי' היותר גבוה, התחברות ב' הבחי' יחד, הי' גאולתו ביי"ט כסלו, ביי"ט דוקא הכולל ב' הבחי' דיי"ב דקריעת הים, וז' דהכאת הנהר, ג' יחד.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רכג ואילך

ראה הביאור בלקוטי שיחות חלק טז, ע' 199 בהערות.

* * *

טעם החילוק דבנס קריעת ים סוף כתוב "ונטה את ירך", ובמלחמת עמלק כתיב "והיה כאשר ירם משה ידו", ראה לקמן סימן קנ.

שמות יד, יט"כ-כא — ויסע מלאך האלקים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם. ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את-הלילה ולא-קרב זה אל-זה כל-הלילה. ויט משה את-ידו על-הים ויולך ה' את-הים ברוח קדים עזה כל-הלילה וישם את-הים לחרבה ויבקעו המים.

פד

בשם ע"ב, היוצא מג' פסוקים¹ ויסע ויבא ויט,

הנה האותיות שבשם ע"ב היוצאים מפסוק ויסע שלנגד אברהם חסדים, הוא בסדר ישר, והאותיות שבו היוצאים מפסוק ויבא שלנגד יצחק גבורות, הוא בסדר הפוך, למפרע. והאותיות שבו היוצאים מפסוק ויט שלנגד יעקב ת"ת קו האמצעי הם ג"כ בסדר ישר.

שמצד בחי' חסדים קו הימין, הוא בסדר ישר, וכן מצד תפארת קו האמצעי הוא ג"כ בסדר ישר. ומ"מ בו יתכן לומר גם בסדר הפוך, ומצד בחי' גבורות הוא רק בסדר למפרע.

(1) ראה סוכה דף מה, א רש"י ד"ה אני והוא. אור התורה ראה ע' תרלו. ראש השנה ע' א'תמו. ביאורי הזהר להצמח צדק ע' תיח. תו"מ התוועדויות ה'תשמ"ח חלק א, ע' 591 הערה 45. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן סט. צא. חלק ג' סימן קי.

והענין י"ל:

כי הנה סדר ישר הוא מצד החסדים קו הימין, וסדר למפרע הוא מצד הגבורות קו השמאל, ומצד קו האמצעי הכולל ומחבר, קו הימין חסדים, וקו השמאל גבורות, גם יחד, אם שמוכן שלפי"ז מצדו שייך לומר הן בסדר ישר והן בסדר למפרע, מ"מ הוא נוטה יותר לקו הימין חסדים, מלקו השמאל גבורות,

כמו שיעקב קו האמצעי, נוטה יותר לאברהם חסדים קו הימין, מליצחק קו השמאל גבורות. וכמו שביעקב נאמר על אברהם אביך, משא"כ על יצחק לא נאמר אביך, בפ' ויצא. וכמו בהג' הדסים שהם לנגד חג"ת, ההדס האמצעי שלנגד תפארת, צ"ל נוטה וסמוך יותר להדס הימני, מלהדס השמאלי.

וכן בסדר הא"ב, הנה הא"ב בסדר ישר שהוא בדרך מוסיף והולך, כי ב' יותר מא', וכן הלאה, הוא מצד החסדים. והא"ב בסדר למפרע תשר"ק שפוחת והולך הוא מצד הגבורות.

(כי מוסיף והולך הוא מצד החסדים, ופוחת והולך מצד הגבורות. והראי' מפלוגתת ב"ש וב"ה בנרות חנוכה. שב"ה שבחינתו חסדים, סבירא לי' שמוסיף והולך, וב"ש שבחינתו גבורות סבירא לי' שפוחת והולך).

והא"ב דסדר אתב"ש כו', שהוא מוסיף והולך מן א' עד כ', ובדרך פוחת והולך מן ת' עד ל', הוא מצד קו האמצעי, הכולל חסדים וגבורות גם יחד.

ומ"מ האותיות בסדר ישר דמוסיף והולך, הן קודמין בו להאותיות דסדר למפרע דפוחת והולך, כי הא"ב הוא בסדר אתב"ש, ולא ת"א ש"ב כו', והיינו כשכתוב כל הא"ב מא' עד ת', הנה אם מתחילין מימין חסדים אז הוא הסדר דאבג"ד כו', בדרך מוסיף והולך, ואם מתחילין מצד השמאל גבורות, אז הוא הסדר דתשר"ק כו', בדרך פוחת והולך, ואם מתחילין מימין ומשמאל יחדיו, (ומ"מ מקדימין ימין לשמאל, כי קו האמצעי נוטה יותר לימין כנ"ל) אז הוא הסדר דאתב"ש כו' בדרך מוסיף והולך ופוחת והולך גם יחד).

וכמו"כ בשם ע"ב, היוצא מג' פסוקים ויסע ויבא ויט, הרי שמצד בחי' חסדים קו הימין, הוא בסדר ישר, וכן מצד תפארת קו האמצעי הוא ג"כ

בסדר ישר. ומ"מ בו יתכן לומר גם בסדר הפוך, ומצד בחי' גבורות הוא רק בסדר למפרע.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד נא

שמות מז, כט – ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן הוא נתן לכם כיום הששי לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי

צג

ענין העירוב¹ ופעולתו הוא לעשות את המקום שמחוץ לתחום שיהא בתוך התחום.

והיינו, שהתחום מתחיל ממקום העירוב, א"כ פעולתו דהעירוב הוא לחבר ולערבב שלכן נק' עירוב מלשון תערובות, לערב את המקום שעד התחום עם המקום שמחוץ לתחום שיהא גם הוא נחשב בתוך התחום, והיינו המקום שמחוץ לתחום הוא מקום הרבוי והפירוד, וזהו שהוא מקום הקליפות וע"י העירוב עושין התאחדות בהרבוי שיהא נחשב כאילו הוא בתוך התחום.

זהו מה שעירוב קאי על בחי' תפארת המערב חסד² ע"ב עם גבורה רי"ו כמ"ש במאו"א מע' עירוב ע"ש, כי המקום שעד התחום שהוא סט' דקדושה הוא בחי' חסדים. והמקום שמחוץ לתחום שהוא מקום הקליפות, הנה הקליפות יניקתם הוא רק מגבורות כידוע בענין פרה דקבילת מן שמאלא, הנה העירוב שהוא תפארת המערב חסד עם גבורה ממתיק את הגבורות והדינים שיינקו משם החיצונים, שלא יינקו משם ויוחזרו הגבורות לס' דקדושה להתחבר בהחסדים ולהתכלל בהם, שיהא נחשב

(1) מבאר בסימן זה כמה פרטים ב"עירוב", והם:

(א) ה"פירוש" של התיבה עצמה.

(ב) מרומז ענין ה"עירוב" גם בה"גימטריא" של האותיות "עירוב".

(ג) מרומז ענין ה"עירוב" גם בה"סדר" של האותיות.

(2) חס"ד בגי' ע"ב, גבורה בגי' רי"ו, שילוב חסד וגבורה היינו תפארת, אותיות ע"ב

(חסד) מקיף אותיות רי"ו שממתיק הגבורות.

המקום הזה ג"כ בתוך התחום דקדושה.

ע"ד כמו שהלויים מתחברים ונכללים בכהנים, והחסדים יקיפום מסביב, שלא יהא יניקה מהגבורות משום צד, לא מפנים ולא מאחור כמא' והסר שטן מלפנינו ומאחרינו. וכמו ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת. זהו מה שבתיבת עירוב, הע"ב חסד מקיף את ר"ן גבורה מפנים ומאחור. ומצינו עוד יותר שאפילו עיר הנדחת שבודאי היא מסט' דקליפה (היפך דעיר אלקינו דקדושה). ומחריבין אותה כמ"ש והיתה תל עולם, הנה אינה נבנית אבל נעשית גנות ופרדיסין דסט' דקדושה כדאיתא בסנהדרין דקי"א ע"ב במשנה ועיין בגמרא דקי"ג שם.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש סוף ע' שמיט

